

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
DEM. I. DOBRESCU
Primarul Municipiului București

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, Decanul Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **René Demogue**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Alfred Juvara**, Profesor Universitar, Avocat; **Ștefan Laday**, Președinte la Consiliul legislativ; **I. Gr. Perieșeanu**, Directorul Bibliotecii Marilor Procese, Avocat; **Emil Stan Rappaport**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru, Avocat; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar; **Al. Velescu**, Dr. în Drept, Avocat; **Albert Vahl**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris.

SECRETAR DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare

Domnii magistrați cari primesc revistele noastre „CURIERUL JUDICIAR” și „JURISPRUDENȚA GENERALĂ” și nu pot plăti, deocamdată, abonamentele restante din cauza neprimirii salariilor, sunt încunoștințați că-i vom aștepta cu plata până ce situația financiară a țării se va îndrepta și li se vor putea plăti salariile.

li rugăm deci a lua act de aceasta și a nu ne mai trimite scrisori de disperare prin care ne anunță să nu le mai trimitem revistele, căci nu mai pot plăti costul abonamentelor.

Să avem încredere că situația va trebui să se îndrepte și lefurile slujbașilor țării vor trebui să se plătească, mai cu osebire că M. S. Regele stăruie pentru acest scop. Deci să ne ajutăm reciproc.

„CURIERUL JUDICIAR”

S U M A R

— *Particularismul Dreptului Maritim*, de Prof. Gălescu-Pyk;

— *Aspectul juridico-economic al Prizelor maritime și justificarea convențiilor internaționale în timpul războiului maritim* (urmare și finit), de Căpitan Comandor Preda Fundățianu;

— *Intre textul legii și echitate*, de Radu Em. Manolescu, Procuror Trib. Buzău.

JURISPRUDENȚA

— Camera de punere sub acuzare a Curții de Apel București: *Primul Procuror al Trib. Ilfov cu prevenții Max Wurmbrand și alți funcționari C. F. R.* (Mandat de arestare. Confirmare. Termen. Modul de calculare. Art. 289 legea org. judecătorești cu o Notă;

— Curtea de Apel București s. III: *Soc. an. Geonafta cu I. G. Postelnicu*. (Consolidări petrolifere. Contestație la executare. Hotărâre executată. Mențiune în registrul de transcripțiuni petrolifere. Opozabilitate tuturor terților. Concesiune. Prolungire. Forme. Suficientă petiția adresată Președintelui Tribunalului. Transcrierea prelungirii opozabilă terților), cu o Notă de avocatul Ion Verzea;

— Idem: *G. E. Constantinescu cu Casa Generală de Pensii*. (Contencios Ad-tiv. Agenții fiscali rurali nu pot beneficia de dreptul de a face vărsămintele la sumele ce a primit lunar din remiza percepătorului, pentru a fi înscrise la pensiune).

— Trib. Ilfov s. II com.: *Banca Românească S. A. cu Maria și M. Popescu*. (Societate anonimă. Acțiune cambială semnată de un avocat. Lipsa procurei date conf. art. 96 c. com. Anulare);

— Idem: *Soc. an. Oreon cu X.* (Soc. an. Reprezentare în Justiție. Apel semnat de un avocat imputernicit de un alt

avocat care avea semnătura socială. Valabilitate. Art. 28 legea avocaților și 96 cod. comercial).

— Informațiuni.

PARTICULARISMUL DREPTULUI MARITIM

Intr'o nouă ediție a lucrării sale „Le droit commercial maritime, Son particularisme”, eruditul profesor de la Facultatea din Bordeaux, Julien Bonnetcase, autor a variate și profunde studii de drept civil, comercial și de filozofie a dreptului, ce au revoluționat și chiar răsturnat unele concepțiuni juridice, revine cu noi argumente pentru a demonstra că nu există un particularism al dreptului maritim 1).

* * *

Multă vreme a dominat în doctrina franceză părerea existenței unui particularism al acestei ramuri juridice.

Caracterele esențiale, originale ale sale ar fi fost

1) A se vedea în legătură cu prima edițiune a acestei lucrări articolul d-lui **C. Bălescu**, Particularismul dreptului maritim în Chestiuni de drept comercial și maritim, p. 282.

universalitatea sau uniformitatea, imutabilitatea și origina cutumiară a normelor cuprinse în ea.

Dreptul maritim a rămas același neschimbat în decursul timpurilor, deși procedeele tehnice ale navigațiunii au suferit transformări importante grație progresului. Micile modificări fatale ce trebuie să suporte o legislație după secole de aplicare, nu i au alterat fizionomia. Principiile esențiale ale sale nu diferă de cele ale primitivului drept maritim.

Așa se explică de ce instituțiuni de drept maritim au rămas reglementate în codurile actuale ale unora din statele moderne așa precum ele au figurat în vechiile statute, în Ordonanța franceză din 1681, sau în Codul comercial francez din 1807.

Cu totul alt aspect prezintă codul civil. Acesta a suferit importante, capitale modificări de la origina sa până în prezent.

Ceva mai mult, acesta s'a diferențiat întotdeauna de la un popor la altul, iar în unele epoci el s'a deosebit de interiorul aceluiaș stat de la o provincie sau de la o regiune la alta.

Acelaș aspect nu l oferă dreptul maritim. El a fost și rămâne în esență uniform, cosmopolit.

Imprumutului maritim „à la grosse aventure” i se aplică aceleași norme la Indieni și Greci, iar Romanii ce erau atât de mândri de originalitatea legislației lor, au adoptat dispozițiuni străine, cele ale insulei Rhodos, ca legi ale mării și ale contractelor maritime: „*ego quidem terrae dominus, lex autem maris lex rhodia, quae de rebus prescripta est, iudicatur*”.

Mai târziu les Rôles sau Jugements d'Oléron (Rouli d'Oléron), formate din decizii (rôles) pronunțate de un tribunal constituit către sfârșitul secolului XII-lea în insula Oleron din oceanul Atlantic, s'au extins în Spania, Olanda, Anglia, Franța și pe coastele mării Baltice, iar renumitul Consulat al mării (Consulato del mare, Consulat de mer, Das Konsulat des See) a servit drept lege comună tuturor popoarelor consacrate navigațiunii.

În sfârșit, în timpurile mai apropiate de noi Ordonanța franceză din 1681, operă a lui Ludvic al XIV-lea, creată după sfaturile date de ministrul său Colbert, și Codul comercial francez din 15 Septembrie 1807 au fost imitate de multe legislațiuni.

Această diferențiere de situație își are explicația sa.

Dispozițiunile legale de drept civil relative la persoane, capacitate, familie, transmiterea bunurilor, încheierea contractelor, sunt sub influența directă a diferențelor politice, economico-sociale, morale și religioase ale diverselor popoare și evoluției acestora. Normele de drept maritim sunt descătuse de aceste influențe. Acestea sunt produse în toate țările de nevoi similare. Ele interesează pe navigatorii ce formează o mare și unică familie universală. De aceea dreptul maritim nu putea fi de

cât acelaș pretutindeni. Predecesorii noștri au simțit nevoia de a adopta regule uniforme.

Tinându-se seama de această împrejurare i s'a putut aplica și lui formula întrebuintată de Cicerone relativ la dreptul natural : „non opinione sed natura ius constituitur”.

Este drept că odată cu formarea marelor state europene s'a manifestat oarecare diferențiere între diversele legislațiuni ale acestora.

Aceste deosebiri vor dispărea însă grație tendinței de unificare a dreptului maritim, pentru realizarea căreia se depun eforturi de cei interesați prin asociațiuni private, congrese și conferințe internaționale sau diplomatice.

Este suficient a se cita în acest sens opera întreprinsă de Association for the promotion of social science, și de Association of reform and codification of the law of the nations, ce s'a transformat în 1895 în International Law Association, care au obținut de fapt adoptarea din partea armatorilor după reuniunile de la Glasgow (1860), Londra și New-York (1862), Anvers (1877) și Liverpool (1890), reguli comune în materie de avarii comune, revăzute și completate în Conferința de la Stockholm din 1924.

În aceeași direcțiune și-au desfășurat activitatea Congresele internaționale reunite în Belgia, datorită inițiativei guvernului, în diferitele sale orașe ca Anvers (1885), și apoi cel din Italia de la Genova (1892).

La acestea s'a discutat responsabilitatea armatorilor, contractul de navlu, abordajul, asistența și salvarea maritimă.

Cu acelaș scop s'a constituit l'Association pour la codification du droit des gens, l'Institut de droit international, l'Association française de droit maritime și le Comité maritime international la Anvers în 1897, grație inițiativei juriștilor Beinaert, Frank și Le Jeune.

Opera acestuia din urmă e foarte importantă, izbutindu-se, în baza activității desfășurate de membrii săi, a se stabili norme comune, uniforme în diverse materii ale dreptului maritim.

Acestea au fost adoptate de reprezentanții marilor națiuni maritime ale celor două luni în Conferințele diplomatice ținute la Bruxelles.

Astfel au luat naștere convențiile relative la abordaj, asistență și salvare (1910), la limitarea responsabilității armatorilor (1923), privilegiu și ipotecă, polița de încărcare, imunitatea vaselor Statului (1925), asigurarea obligatorie a călătorilor (1927).

Unele dintre ele au fost ratificate de guvernele diferitelor state ce au participat la conferințe.

Este just că rămâne o discordanță între cuprinsul lor și cel al legilor naționale ale fiecărui Stat. Normele acestea nu au înlocuit pe cele aplicabile relațiilor interne. Ele au un caracter numai internațional.

De aci rezultă un important inconvenient. Unui supus al unei țări i se va aplica un regim juridic sau altul, după cum a intrat în raporturi cu un co-național sau un străin.

Înlăturarea sa se poate însă realiza ușor prin punerea în acord a legii naționale cu normele cuprinse în convențiile internaționale.

Toate statele o vor face având tot interesul, întrucât operațiunile maritime prezintă, de cele mai adese ori, un caracter internațional.

În mod fatal deci și în scurtă vreme se va ajunge din nou la unificarea dreptului maritim.

A treia caracteristică a sa e origina-i cutumiară.

Regulele de drept maritim au existat înainte de a fi scrise. Pe dată ce s'au stabilit legături comerciale între cetățenii aceleiași țări sau între aceștia și locuitorii celorlalte state, s'a simțit nevoia a se garantă prin norme potrivite convențiile încheiate între ei și executarea acestora.

Normele au fost precizate încetul cu încetul și aplicarea lor asigurată prin jurisprudența instanțelor judiciare „*series rerum perpetuo et similiter judicatum*”.

Numai după o lungă existență și experimentare a lor ele au îmbrăcat forma scrisă.

S'a recurs la aceasta pentru a se cruța judecătorilor osteneala căutării și stabilirii lor.

Dreptul maritim și-a păstrat acest caracter în decursul vremurilor. Proba cea mai evidentă o constituie colecțiile de cutume maritime.

În Ordonanța franceză din 1681 au fost condensate și armonizate vechile cutume. Autorii săi au împrumutat dela acestea principiile a căror utilitate fusese verificată de practică.

Se poate susține chiar că Ordonanța franceză a accentuat caracterul particularist al său, întrucât a reunit într'un singur corp toate instituțiunile cutumiare de drept penal, procedură judiciară, drept public, referitoare la materiile de drept maritim.

Situația rămâne aproape aceeași cu ocazia alcătuirii codului comercial francez. Făuritorii acestuia au urmat pas cu pas Ordonanța din 1681. Ei au reprodus de cele mai multe ori textual dispozițiunile sale, nelăsând de-o parte decât normele de drept public și administrativ.

Pentru interpretarea lor trebuie, fără îndoială, să se țină seamă de observațiile făcute de tribunale asupra anteproiectului, de discuțiunile urmate înaintea Consiliului de Stat, dar sursa principală rămâne tot Ordonanța franceză din 1681 și vechile texte relative la cutumele naționale și străine.

Chiar în timpurile actuale, în importante state maritime a rămas drept sursă a dreptului maritim Cutuma și s'a ajuns la concluzia că e bine. Aceasta este în continuă transformare și se adaptează cu ușurință noilor și variatelor necesități practice isvorâte din evoluția economico-socială.

Prin urmare ea satisface nevoile juridice oferind soluții adecuate tuturor ipotezelor practice ce se pot prezenta, chiar și celor mai nebănuite, mai neașteptate.

De aci nu trebuie să se tragă concluzia că intervenția legiuitorului ar trebui exclusă cu desăvârșire, considerând-o ca inutilă.

Nu, nu trebuie să se ajungă la acest rezultat. E util și de recomandat deci ca din când în când aceasta să intervină pentru a constata existența cutumei și a stabili sancțiunile necesare pentru respectarea ei.

Aceste caractere ale dreptului maritim, scoase în relief pentru prima dată de Pardessus,²⁾ au fost adoptate și amplificate de toți juriștii ce au îmbrățișat ulterior acest sistem.

Pe lângă ele Danjon a adăugat un al patrulea, acela că dreptul maritim prezintă „une étonnante hardisse dans les conceptions juridiques”³⁾.

Deși dreptul maritim prezintă un caracter de arhaică stabilitate, această împrejurare nu a împiedicat însă ca el să nu fie mai înaintat decât cel terestru sau civil, din multe puncte de vedere. Nu puține instituțiuni juridice au fost adoptate mai întâi de el și apoi au trecut în celelalte. De aceea el poate fi considerat ca un precursor al acestora.

Așa sistemul publicității transiterii dreptului de proprietate și stabilirii drepturilor reale a fost organizat în prim rând de dreptul maritim, în mod complet și cu deplină eficacitate față de terți.

Mult mai târziu codul civil a ajuns la aceleași rezultate.

De asemenea asigurările, comandita, societatea pe acțiuni, s'au ivit la început în această ramură juridică.

În sfârșit instituțiunile de prevedere, mutualitate, ca protecția și insensibilitatea salariilor, asigurarea obligatorie a lucrătorilor, participarea acestora la beneficiile realizate, responsabilitatea pentru accidente survenite lucrătorilor, s'au dezvoltat în dreptul maritim și abia în timpurile noastre au fost consacrate numai în parte de dreptul comun.

Prin urmare dreptul maritim merită o deosebită atenție. El trebuie să fie cercetat cu o deosebită sollicitudine, conținând dispozițiuni ce sunt prima și puternica manifestare juridică a solidarității și interdependenței sociale.

După Ripert⁴⁾, unul dintre partizanii particularismului dreptului maritim și chiar primul care întrebuițează acest cuvânt pentru a indica situația aparte, specială a acestei ramuri juridice, dreptul maritim — după primele decenii ale secolului XIX —

2) Pardessus, Collection des lois maritimes, t. I, p. 2 și urm.

3) Danjon-Lepargneur, Traité de dr. maritime, t. I, no. 9, p. 22.

4) Ripert, Droit maritime, I, p. 71 și urm.

lea — a început să piardă aceste vechi caractere ale sale.

Particularismul dreptului maritim a suferit o transformare.

Din însăși alcătuirea codului comercial francez rezultă că el a fost considerat ca făcând parte integrantă din codul comercial terestru.

Interpretarea acestuia s'a făcut în cadrul dreptului comercial terestru, utilizându-se aceeași metodă ca și în dreptul civil, întrucât nu se vedea în instituțiile originale ale sale decât o aplicare a celor de drept comun.

Soluționarea proceselor de drept maritim a fost încredințată instanțelor de drept comun, celor comerciale în prima instanță, celor ordinare în apel și recurs de oarece vechile jurisdicțiuni speciale — *Les Cours d'Amirauté* — fuseseră desființate prin Ordonanța franceză.

Acestea au fost călăuzite în judecarea lor de norme comune, similare.

Acest sistem a dus la o deformare a instituțiilor speciale dreptului maritim.

Prin făurirea codului comercial cutumele au fost în parte suprimate, iar în parte și-au pierdut din valoarea lor trecută, întrucât, conform concepției ce există la baza oricărei codificări, toate normele referitoare la o ramură juridică trebuie să figureze în lege. Dacă acestea lipsesc se impune intervenția legiuitorului pentru completarea lacunelor constatate.

Multe instituțiuni maritime vechi au dispărut. Printre ele figurează formele primitive de armament, primele tipuri de societăți nautice, contractul de *commenda* cu toată variațiile sale, contractele denumite „*de pacotille*”, „*à profit*”, „*colonae*”.

În afară de aceasta instituțiuni maritime originale au devenit de drept comun, fiind adoptate de codul civil, iar instituțiuni de drept comun au pătruns în dreptul maritim.

Între primele pot fi citate asigurările și riscurile profesionale. Asigurarea a pătruns în toate domeniile. Astăzi orice risc poate fi asigurat, indiferent de natura sau sursa lui.

Deasemenea obligația impusă armatorului de a îngriji de marinarul îmbolnăvit sau rănit în serviciul vasului, prima aplicare a ideii de risc profesional, a trecut în legislația comună sub îndatorirea de a se repara orice accident de muncă.

Curentul în această direcțiune continuă și astăzi, întrucât vedem cum ideea unui patrimoniu comercial special afectat unei întreprinderi, ce există în dreptul maritim sub aspectul abandonului primitiv și lipsit de organizație, tinde să se generalizeze, fiind susținută de doctrinarii contemporani⁵⁾.

În sens invers în dreptul maritim au apărut societățile de armament constituite în baza normelor de drept comercial terestru și s'a organizat ipoteca maritimă denumită de unele legiuri în mod impropriu *gaj*.

Crearea acesteia din urmă era datorată influenței directe și exclusive a dreptului civil asupra celui maritim. Ea prezintă un caracter special întrucât era o ipotecă mobilă și deci constituia un particularism al său. Acesta a dispărut însă prin generalizarea instituției.

Gajul fondului de comerț, warantul agricol sau hotelier nu sunt decât ipoteci mobiliare.

Această endosmoză și exosmoză juridică corespunde necesității de a se plasa în același cadru juridic unitar toate instituțiile existente.

În sfârșit nu poate fi chestiunea de o imutabilitate a dreptului maritim.

Normele comerciale și în special acele de drept maritim se găsesc sub influența directă și imediată a factorilor economici ce sunt într-o continuă evoluție. Procesul de formațiune al dreptului maritim e strâns legat de factorul economic.

Mijloacele tehnice de navigație au suferit o radicală transformare.

Ea a fost urmată în mod logic și fatal de o schimbare a armamentului, a compunerii personalului nautic și a rolului căpitanului, de o modificare a condițiilor contractului de transport, vânzării mărfurilor în călătorie, răspunderii armatorului (clauzele de neresponsabilitate).

Au apărut în același timp noi contracte ca remorcajul, contractul de transport al călătorilor, asigurările pe contul altuia, „*sur pilices flottantes*”, închirierea „*time charter*”.

Aceste câteva exemple sunt suficiente pentru a învedera cât de fals sună în timpurile actuale concepția imutabilității dreptului maritim.

Cu toată existența acestor fenomene de necontestat, ce au fost verificate de toți doctrinarii ce s'au ocupat de aceste chestiuni, se manifestă un nou curent către particularism.

Este curentul pentru unificarea normelor de drept maritim. **Acesta este un caracter particularist modern al său.**

Această uniformizare nu poate fi realizată însă în mod integral. Ei i se opun interesele economice ale diferitelor state ce exercită o influență de netăgăduit în materia de care ne ocupăm.

Politica de apărare a acestora e greu de împăcat cu o unificare desăvârșită a normelor de drept maritim.

A doua caracteristică modernă a sa o constituie spiritul său tradiționalist.

Unele instituțiuni de drept maritim au pierdut rațiunea lor de a fi. Ele continuă a figura în textele codului, deși viața s'a retras din ele.

5) D. Gălășescu-Pyk, *Tendințe noi în dreptul comercial*, *Pandectele Române*, 132, p. 65 și urm.

Acestea au rămas pur și simplu „des survivances juridiques”, curiozități istorice.

Aceste împrejurări fac ca dreptul maritim să constituie o ramură specială ce îmbrățișează toate normele aplicabile, raporturilor juridice, cărora le dă naștere navigațiunea.

De aceea ea nu poate fi cuprinsă în nici una dintre cele două mari diviziuni ale disciplinelor juridice — drept public sau privat.

Această împărțire a lor e modernă și deci nu poate fi aplicată uneia dintre cele mai vechi discipline juridice. Când au luat naștere regulele cuprinse în ea nimeni nu și-a putut pune deci întrebarea dacă aparțin unei ramuri sau celeilalte.

„La bonne coutume de la mer” își avea domeniul său propriu.

În aceeași situație se găsește și astăzi dreptul maritim. Dacă el ar fi încadrat în una din diviziunile actuale, rezultatul ar fi dăunător pentru evoluția lui. El ar fi încorsetat în cadrul rigid al acestora și chiar înăbușit.

* * *

În contra acestor păreri s'a ridicat cu tărie Bonnacase, care a susținut cu puternice și variate argumente lipsa lor de fundament⁶⁾.

Conform opiniei sale în materie de drept maritim nu există nici un particularism extern sau intern.

Nu există nici un particularism extern întrucât sursele formale și reale ale sale sunt aceleași ca și ale ori-cărei alte discipline juridice.

El este un drept legal ca și oricare altă ramură a dreptului privat, deoarece izvorul principal al său e legea, codul comercial și deosebitele legi speciale ce au completat sau modificat dispozițiunile sale.

Numai pe planul al doilea figurează cutumele sau uzurile în țările în care li se recunoaște forța legală.

Este drept că în timpurile actuale voința legiuitorului nu s'a mai manifestat cu aceeași intensitate în această direcțiune, ba chiar s'ar putea susține că dormitează.

În lipsa sa a început să se manifeste cu vigoare voința părților interesate. Acestea, prin organizațiunile lor profesionale, corporațiuni sau asociațiuni, au precizat normele de reglementare ale intereselor lor în convențiuni, sau mai exact în charte constitutive.

A ieșit la iveală, prin urmare, o altă sursă a dreptului maritim. Această sursă e însă trecătoare. Ea

poate fi înlăturată sau desființată prin voința legiuitorului care ar reintra în drepturile sale.

Dreptul comercial e apoi un drept național. El e în strânsă legătură cu dreptul civil și cel penal al diferitelor țări și urmează în dezvoltarea sa mișcarea internă economico-socială a acestora.

Analiza dieritelor legi ale deosebitelor state din Europa ne duce la clasarea lor în trei grupe importante: a) țările latine; b) Germania și țările scandinave; c) țările anglo-saxone.

La ordinea zilei e fără îndoială problema unificării legislative internaționale a dreptului maritim.

Alături de ea se pune același problem pentru întreg dreptul privat.

Dacă aceasta s'ar putea realiza în întregime nu s'ar mai putea pune chestiunea unui particularism al dreptului maritim.

Pentru moment însă aceasta pare de neînfăptuit, atât în ce privește dreptul privat în general cât și cel maritim în special.

O dovedesc aceasta slabele rezultate obținute ne urma mișcării către unificare, cu toată bunăvoința susținătorilor săi și a nenumăratelor congrese sau conferințe internaționale reunite.

Un infim număr dintre convențiile semnate au fost ratificate de guvernele statelor participante

Chiar dacă numărul lor ar fi fost mai mare ar continua să existe o deosebire tranșantă între dreptul intern al fiecărui stat și acel internațional.

Pentru desăvârșirea unificării s'ar impune ca normele adoptate în regimul internațional să fie inserate și în legile naționale maritime.

Aceasta întâmpină însă o mare dificultate. Amorul propriu, orgoliul fiecărui stat, naționalismul juridic ca și spiritul conservator al juriștilor, îi stau în cale.

„Orice jurist sfârșește prin a vedea în sistemul juridic propriu țării sale un patrimoniu național ce trebuie apărat. El se închide în acesta ca gândacul de mătase în gogoșa sa și devine misoneist, chiar dacă constată că un alt sistem juridic e mai bun. Pentru el prevalează „idola baconiani”⁷⁾.

Chiar dacă unificarea ar fi realizată ea ar fi numai nominală. În fapt diversitatea ar continua să existe datorită diferențelor de limbă, de termeni juridici și de semnificație a acestora. Multiplicitatea metodelor de interpretare ar distruge apoi bruma de uniformitate ce și-ar fi putut închipui că au realizat reprezentanții diferitelor state la congrese, în convențiile lor diplomatice.

Singura deosebire formală dintre dreptul maritim și dreptul civil și comercial ar fi datorată, după Bonnacase, faptului că primul ar prezenta mai multe lacune decât celelalte, pe care jurisprudența fiind

6) Bonnacase, Le droit commercial maritime Son particularisme, Idem, Traité de droit commercial maritime; Idem, Le droit commercial dans ses rapports avec la technique du droit civil în Studi de diritto commerciale in onore di Cesare Vivante, t. I, p.147 și urm.

7) A. Graziani, Il movimento internazionale per l'unificazione del diritto commerciale, p. 61.

nevoită să le împlinescă ținând seamă de natura faptelor, pare că îndeplinește o funcțiune normativă directă.

De altminteri nici în trecut nu se poate susține că a existat un particularism al dreptului maritim din acest punct de vedere.

Legile și cutumele au alternat ca surse formale și reale în elaborarea dreptului maritim în diferitele epoce ale evoluției sale.

Incepând dela dezagregarea imperiului roman, și până în timpurile actuale el s'a prezentat aci sub aspectul uniformității, aci sub acel al diversității.

Astfel în timpul evului mediu republicele italiene ca Veneția, Piza, Liguria, Catalonia, etc., aveau fiecare câte un drept maritim național, deosebit de al celorlalte.

Imediat urmează însă unificarea. Fuziuni și regroupări de state, influențe politice, necesități comerciale, în afară de mimetismul juridic, duc la realizarea sa.

Aceleași fenomene, în sens contrariu însă, se observă și mai târziu.

Uniformității îi succede diversitatea. Dispariția feudalității atrage după sine formarea marilor state. Monarhii absoluti din acea epocă exercită dreptul lor regalian de legiferare. Este epoca codificărilor. Acestea sunt bazate pe diversitatea de concepții și de sisteme juridice. Juriștii fiecărui stat au voit să le impună o marcă pur națională.

După cum din punct de vedere formal nu există un particularism al dreptului maritim, la aceeași concluzie trebuie să se ajungă, după Bonnet, și din punct de vedere material.

Instituțiile de drept maritim nu sunt speciale acestuia. Ele nu prezintă o fizionomie riguros originală. Neavând acest caracter nu se poate susține deci că disciplina juridică ce se ocupă de ele ar constitui, din punct de vedere științific, o materie a parte de celelalte.

O recunosc chiar susținătorii sistemului prim când arată că unele instituții originale ale dreptului maritim au căzut în desuetudine, sau că au pătruns prin extinderea lor în dreptul civil.

În afară de aceasta cea mai mare parte dintre instituțiile de drept maritim nu sunt decât adaptări ale principiilor de drept civil și comercial terestru.

Legislația muncii e în lineamentele sale generale aplicarea în dreptul industrial a regulilor pe care dreptul maritim le consacrase de multă vreme în contractul de înrolare.

Teoria avariilor comune nu este decât aplicarea principiilor de îmbogățire fără cauză în această materie, iar vânzarea maritimă sub dierite sale aspecte fob, cif sau caf, par navivres désigné, etc. nu este decât vânzarea civilă și comercială adaptată comerțului maritim.

În adevăr nimic particular nu prezintă reglementarea acestor operațiuni.

Toate chestiunile se reduc la a se preciza, din cauza transportului pe mare, care e momentul în care se operează trecerea dreptului de proprietate a mărfurilor vândute, modalitățile ce pot afecta vânzarea, obligațiile ce rezultă din ea pentru părți.

Ar părea că situația se schimbă dacă se ține seama de o altă instituție, aceea a creditului documentar.

Acestea ar avea aerul că sunt instituții pur originale maritime.

În realitate însă creditul documentar e punerea în aplicare a noțiunii ce se găsește în dreptul civil și comercial în materie de varante, scrisori de trăsură, etc., adică a titlurilor reprezentative a mărfurilor.

De asemenea clauzele de neresponsabilitate sunt utilizate și răspândite atât în dreptul comercial terestru cât și cel civil.

Prin urmare nu există nici un particularism al dreptului maritim.

(Va urma).

D. Galeșescu-Pyk.

ASPECTUL JURIDICO-ECONOMIC AL PRIZELOR MARITIME ȘI JUSTIFICAREA CONVENȚIUNILOR INTERNAȚIONALE ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI MARITIM

(urmăre *)

Din cauza prizelor maritime Von Tirpiz și Von Capelle au inventat represaliile pornind războiul submarin și confiscarea proprietății private pe uscat.

Germanii au distrus 15 mil. tone din cele 41 mil. tonaj mondial la 1914 (6).

Dacă aliații au scăpat se datorește faptului că planul lui Von Tirpiz s'a realizat târziu. Ne oprim aci cu seria argumentelor contra prizelor maritime, distrugerea comerțului inamic și cari tind să eludeze respectarea legilor convenționale în timp de războiu.

Partizanii suprimării războiului comercial au uitat însă că faptele istorice vorbesc și că fenomenele economice trebuiesc judecate prin prisma efectelor lor imediate în timp de războiu, ca mijloc al acestuia, iar nu ca consecințe și ca scop după terminarea războaielor.

Dacă ne-am lăsa convinși de argumentele de mai sus, ar trebui să uităm pentru ce se bat națiunile între ele.

Bătălia dela Actium este un capitol în istoria războaielor maritime. Romanii stăpânind marea și monopolul comercial al Mediteranei au distrus puterea Cartaginei și nu numai astfel au decis victoria pe uscat. Fără libertatea mării, Roma n'ar fi ajuns stăpâna lumii antice și Cartagina ar fi continuat să se opună creșterii puterii romane.

Războiul de cursă din secolele trecute în adevăr n'au adus victoria, nici decisiva. Blocusul și prizele maritime nu puteau influența atunci statele continentale cari trăiau din resursele lor. Războiul de cursă avea un scop, prada. Relațiile maritime nu întrecuse pe cele terestre.

Argumentul că războiul comercial forțează pe beligeranți

(6) Anuarul Marinei Comerciale Engleze.

*) Vezi „Curierul Judiciar”, No. 21 din 5 Iunie 1932.

să prefere pavilionul neutru e în favoarea partizanilor războiului comercial.

Procedând astfel inamicul dezarmează de bună voie și plătește scump neutrilor, transportul mărfurilor de care are nevoie.

Eficacitatea militară a operațiilor maritime cu caracter economic, silește pe cel nepregătit financiarmente să se abțină de la astfel de transporturi.

Efectele economice ale războiului comercial coordonează pe cele militare.

Așezarea geografică, dispoziția rețelelor de căi ferate, distanțele dela centrele de producție, porturile și capacitatea lor, siguranța transporturilor sunt considerente cari trebuie luate în seamă în operațiile maritime. Germania aduce pe mare 60% provizii și materii prime și exportă 50% Rusia importă 55% pe mare și exportă 75%. Franța importă 69% și exportă 65%, numai 31% și 35% pe uscat.

Interceptarea acestui comerț și repercursiunea asupra operațiilor pe front nu este o cantitate neglijabilă. Statele Unite aduc și transportă pe mare 93%, pe uscat numai 7% Japonia și Anglia depind de mare.

În anul 1914 Anglia posedă 12.000.000 tone nave comerciale. Acest tonaj reprezenta un comerț de 90 milioane tone din care 64 mil. pentru nevoile proprii.

Iată secretul pentru care Anglia nu renunță la războiul comercial.

Interceptarea acestui comerț ar pierde economicește și politic Anglia.

Forțele sale organizate n'ar mai fi alimentate și susținute, ruina lor ar fi pe cât de iminentă pe atât de sigură.

Statisticile bugetelor navale și proporția în care au crescut în 30 de ani sunt desigur impunătoare.

Este argumentul cel mai puternic că aceste sacrificii reclamate pentru marină este imperativul că domeniul maritim influențează pe cel terestru.

Bugetele navale sunt în funcție de cele terestre. Pacea armată costă pe Europa în 25 de ani peste 150 miliarde fr. Dar mai periculos decât pacea armată și războiul, este teama de a-ți semna propriu peirea din timp de pace.

„Si vis pacem, para bellum“ va dăinui dealungul veacurilor spre a nu se nesocoti legile naturii de dragul ideologiei umanitare.

Economistii, partizani ai suprimării războiului comercial și prizelor maritime, privesc chestiunea numai din punct de vedere al consecințelor economice după războiu.

Operațiile terestre se mărginesc mai mult la un scop militar, cele maritime se manifestă din cauza relațiilor comerciale pe un plan economic tot așa de important ca cel naval.

Interceptarea comerțului maritim lovește marea masă a combatanților nevinovați. Pentru aceasta legile războiului făcând aplicația principiului „războiul se duce dela stat la stat“ a îndulcit și asperitățile războiului maritim.

Germanii partizani ai blocusului, au inventat Națiunea Armată. Ei au organizat combatanți pe frontul de luptă și ne-combatanți pe frontul industrial cari i-au dus la războiul mondial.

În asemenea condițiuni unde începe și unde sfârșește armata și cum poți s'o uzezi?

Ca să uzezi armata pregătită din timp la rezistență trebuie să uzezi întâi națiunea, care s'a înarmat pentru războiu.

Dreptul de prize și blocusul cruță viețile omenești, e un aliat eficace și un mijloc loial al războiului maritim.

Consecințele demografice nu se datoresc numai operațiilor economice ale războiului maritim ci și celui terestru.

Intrucât e mai preferabil războiul aerian și chimic care distruge viața populațiilor nevinovate?

Comerțul Germaniei la 1913 era de 26 miliarde cel Englez de 33 miliarde. Cum s'ar fi protejat în războiu acest comerț englez, fără distrugerea celui german?

Tendențelor germane, „*viitorul nostru e pe apă*“, navigare necese est“, Anglia a răspuns „*Comerțul maritim e o chestiune de viață*“.

În 1918, timpul celui mai mare efort militar german, Aliații au dus în Franța 800.000 tone cereale pentru Anglia, 750.000 tone pentru armata americană, 300.000 tone cărbuni pentru Italia, fără a mai vorbi de milioanele de luptători aduși pe frontul de luptă.

Dacă germanii făceau războiul comercial ca mijloc, în loc de războiul submarin ca scop, activitatea militară a aliaților era subordonată celei economice. Acest mijloc era să fie esențialul victoriei.

Libertatea comerțului maritim în timp de războiu va rămâne fixată în legi absolute dar cu aplicație variabilă. De aci nevoia cunoașterii raporturilor internaționale în timp de războiu.

Națiunile mari maritime vor înțelege aceste raporturi altfel decât cele continentale.

Pentru controlul comerțului maritim puterile maritime vor aplica regulile practice, eficace și așa cum le dictează interesele suveranității naționale.

Prin aplicarea lor riguroasă beligeranții își vor discuta avantajul economic. Orice șovăială și menajare în aplicarea lor va lipsi forța navală de cel mai eficace atribut de Comandament.

Interpretarea convențiilor internaționale nu trebuie să ne conducă la imunitatea dreptului maritim în timp de războiu.

„Pavilionul neutru acoperă marfa inamică“ trebuie înțeles așa în cât să nu paralizeze controlul flotelor asupra acestui comerț.

Aplicarea în mod greșit a regulilor declarației dela Londra 1909 a expus Anglia în 1917 la dezastru. Oamenii politici se îngrijeau de situația militară și politică.

Ei au neglijat latura economică a războiului maritim.

„Pentru teama de a nu supăra pe neutrii, flota engleză a pretat o condamnabilă asistență comerțului inamic“ (7).

Flotele au un dublu rol defensiv și ofensiv.

Obiectivul principal este asigurarea liniilor comerciale și distrugerea forțelor adverse.

Tot așa de principal este și distrugerea comerțului inamic.

„În războiul maritim principalul este să lupți imediat și cu toată vigoarea contra comerțului inamic“, spunea amiralitatea engleză la 1914.

Acest obiectiv n'a fost complect atins. Flota germană a stăpânit efectiv marea Baltică. Prin această poartă Germanii au făcut un comerț intens. Danemarca, Norvegia și Suedia au fost pentru Germania ceea ce a fost America pentru aliați.

Aliații au neglijat controlul comerțului inamic, îndreptându-și toate mijloacele pentru atacul submarinelor germane.

Altă greșală și nesocotire a factorilor economici a fost decizia Anglo-American dela 1914—1917.

America neutră nu s'a supus controlului aliat. Ea a considerat inoportună aplicarea legilor convenționale.

Opinia publică plângea ruina comerțului american și a influențat guvernul, parlamentul și interpretarea legilor maritime.

Lupta diplomatică înverșunată pentru salvarea comerțului american a întârziat intervenția americană.

În realitate amiralitatea britanică a dovedit că marea trafic american îndreptat pe căi necunoscute a scăpat controlului aliat.

El a ajuns în porturi neutre cu destinație inamică.

Exportul american se cifra la 110 milioane dolari în 1914. După trei luni dela declararea războiului mondial ajunsese

7) Le droit de la guerre maritime d'après des conférences de la Haye et de Londres, par Ch. Dupuis.

la 256 milioane dolari, 500 la sută din acest export s'a dus prin Olanda, Danemarca, și Suedia în Germania (8).

Când armatele franceze sângerau pe front, germanii acumulasă proviziile și materiile prime cu ajutorul Americii și neutrilor bine-voitori.

În 1917 America se alătură cauzei aliaților.

Știind cât costă războiul și consecințele factorilor economici a cerut Aliaților ca o condiție esențială suprimarea exportului lor.

Blocusul Germaniei a devenit eficace. În câteva luni capitularea Germaniei era un fapt împlinit.

Greșelile aliaților în pregătirea economică a războiului a avut urmări considerabile.

Singuri Germanii și-au dat seamă de puterea factorilor economici. Ei au pregătit și latura economică acumulând materii prime. S'au înșelat asupra duratei războiului. Credeau că vor termina războiul în câteva luni.

Marna le-a răsturnat calculele. Intrarea Angliei în războiu a îndepărtat sorții izbânzei. „Got punish England“ a fost blestemul urei sălbatice a unui popor întreg care a simțit greutate și valoarea flotei engleze în cumpăna războiului mondial. Dacă după Marna, flota aliată ducea un războiu fără milă comerțului inamic, Germania trebuia să capituleze la finele anului 1915.

Ca să câștige timpul, Germanii au inventat războiul de tranșee și războiul submarin care a distrus pe aliați dela obiectivul principal. Germanii au reușit să mențină 5 ani în favoarea lor factorii economici.

Aliații au înțeles prea târziu cauza dublării comerțului neutrilor.

În timp ce proviziile lipseau în aceste țări și costul lor se triplase, trenurile, submarinele și formidabila industrie de război germană mergea cu cărbuni, benzină și păcură aliaților.

Germanii nu puteau duce războiul fără humbacul, creyolită, minereuri de fier, cărbuni și petrol. În 1915 exportul produselor alimentare din țările scandinave a fost de 350.000 tone ca să ajungă în 1916 la 650.000 tone. Anglia importă din aceste țări 350.000 tone metrice, alimente; în anul 1917 abia 150.000 tone.

Când blocusul Germaniei a fost efectiv, țările scandinave în 1917 n'au mai putut exporta în Germania decât 200.000 tone.

Aliații trebuiau să se întrebe de unde iau Germanii aceste materii prime.

S'au mulțumit să nu supere pe neutri, în special Suedia, Danemarca și Olanda.

Principalul era să-i constrângă cu toate că avantajele strategice erau în folosul Germanilor. Aliații n'au apreciat avantajele economice care erau în favoarea lor.

Suedia nu putea lupta pe două fronturi. Chiar Germania ar fi împiedecat-o să intre în războiu. Astfel antrepozitul alimentar și industrial din Suedia ar fi fost distrus.

Ocuparea Danemarcei și Olandei era o sperietoare pentru Aliați. Germanii n'ar fi împrăștiat forțele. Blocusul acestora fiind efectiv, nimic n'ar mai fi intrat în raporturile acestor țări. Germanii stăpâneau Curlanda, Letonia, Estonia, insulele Aland și au știut să exploateze rațional avantajele strategice pentru a câștiga pe cele economice (9).

Blocusul aplicat bine, în perfect acord cu convențiunile internaționale, are efecte imediate.

Coloniile germane au căzut repede grație interceptării maritime și blocusului.

Grecia s'a alipit cauzei aliaților de teama blocusului.

Turcia și Bulgaria au căzut învinse de efectele blocusului.

Rusia, cu imensele resurse, privată de munițiuni și material tehnic, închisă în Marea Neagră și Baltică, s'a prăbușit mai

repede în revoluție, de care ar fi scăpat dacă ajutorul aliaților pe mare ar fi fost eficace și real.

În ziua când Germanii comit greșeala și declară războiul submarin, Aliații, ca represalii, aplică riguros controlul comerțului. Efectele au fost imediate. Germanii au întors factorii economici în defavoarea lor și au trebuit să capituleze.

Ce trebuiau să facă aliații?

Să constrângă dela început pe neutrii la un comerț rațional așa cum prevăd legile convenționale în timpul războiului maritim.

Să controleze întreg ansamblul comerțului maritim.

Controlul comercial neutru trebuia combinat cu embargo asupra întregului export al aliaților în țările neutre.

În 1915 Von Tripiz spune: „Adevăratul inamic, blocusul aliaților ne dă serios de gândit. Dacă însă flota aliată își exercită controlul, dezastrul nostru e sigur“.

Embargo ar fi nemulțumit pe neutri, dar n'ar fi oprit relațiile comerciale. Măsura era în raport cu convențiile internaționale.

Oamenii de afaceri susținuți de politicieni au învins înșă protestările amiralilor.

Embargo și raționarea alimentelor și materiilor prime către neutri nu s'a putut pune în aplicare decât în 1917.

Presiunea economică a aliaților asupra neutrilor se putea exercita în limitele legilor convenționale și nu se viola dreptul maritim.

Acest raport între factorii economici și legile războiului a fost neglijat din care cauză a născut „Ordinele de Represalii“ și revizuirea convențiilor internaționale. Războiul a fost prelungit. Nesocotirea legilor războiului a fost fatală tuturor beligeranților.

Acestea au nemulțumit și prejudiciat și interesele neutrilor.

Din analiza și sinteza aspectelor economice-juridice ale războiului maritim se degajează următoarele concluziuni:

În timp de războiu principiul libertății mărilor suferă atingere în sensul că beligeranții au dreptul și datoria de a exercita controlul comerțului maritim.

Proprietatea privată inamică, inviolabilă în războiul terestru, e susceptibilă de confiscare și distrugere în războiul maritim.

Factorii economici predomină operațiunile strategice politice ale războiului maritim.

Un strâns raport domnește între acești factori și legile convenționale maritime. Nesocotirea acestor raporturi prelungeste războiul.

Secretul victoriei stă în coordonarea acestor raporturi și stricta aplicare a legilor convenționale.

Războiul comercial, e fără îndoială un mijloc barbar pentru ideologia umanitară. El rămâne însă un mijloc eficace al războiului maritim. Prin acest mijloc, flotele, dețin stăpânirea strategică și economică a națiunilor.

Libertatea de acțiune a armatei navale asupra operațiunilor terestre, este un imperativ prin care se obține asfixierea economică a beligeranților excluși dela libertatea și folosirea căilor maritime.

Războiul nu poate dispărea chiar decretându-se scoaterea lui în afara legii. El este un produs sintetic și de esența speței umane.

Trebuie civilizat în metodele și mijloacele sale.

Pentru aceasta știința nu ajunge. Rămâne o singură speranță și o singură disciplină etnică: DREPTUL.

Acesta este recipientul în care se revărsă justiția, sancțiunea, sub imperiul căreia umanitatea trebuie să legisfeze mijloacele permise pentru ducerea lui.

Legile războiului maritim devin astfel un imperativ și un organ necesar vieții internaționale. Ele trebuie aplicate cu desăvârșită conștiință, imparțialitate și echitate.

CPT. COMANDOR PREDA FUNDĂȚEANU

8) Le triomphe des forces économiques, par C. A. W. Consett.

9) Le triomphe des forces économiques, par C. A. W. Consett.

INTRE TEXTUL LEGEI ȘI ECHITATE

Nu este un bun magistrat acela care judecă numai cu textul legii în mână, și nu pune ceva din sufletul său atunci când proiectează legea asupra celui tradus în fața sa să capete dreptate dela dânsul.

Sentimentul echității ajută pe judecător să adapteze legea la cazurile ce are de judecat.

Sentimentul de respect față de textul legii este însă nu numai o calitate, ci o condițiune, fără de care, cineva nu poate fi un bun magistrat, dar nici măcar un rău magistrat. Judecătorul care nu are acest sentiment de respect față de lege, nu face operă de Justiție, ci de degenerare a Justiției, prin desconsiderarea ce o arată față de legea chemat să o aplice.

Dacă o lege este severă, nu-i este dat judecătorului să o calce sub cuvânt că face operă de echitate, căci mila dacă trebuie să sălășluească în sufletul magistratului, acesta trebuie să o stăpânească în așa măsură încât să-i lumineze rațiunea, iar nu să i-o întunece. Căci în ultimă analiză judecata este operă de rațiune, nu de sentimentalism.

Judecătorul trebuie deaceia să se păzească, ca în sufletul său să se nască conflicte între sentimentul de milă și imperativul textului legii. Iar dacă acest conflict izbucnește câte odată, să-și amintească judecătorul că de pe fotoliul de pe care judecă îndeplinește un post social care-i îngăduiește atribuțiunile...

Sunt infracțiuni cari au ca suport al existenței lor legale, principiile așa zisului drept natural. Codul penal conține aproape unanimitatea acestor infracțiuni. Sunt unele abateri cari devin infracțiuni numai pentru motivul că contravin unor norme convenționale, proclamate de legiuitor și carl, fără să răspundă unor necesități permanente ale societății, nu sunt totuși mai puțin demne de atențiunea judecătorului.

Societatea modernă evoluează astăzi într'un tempo rapid spre forme noi de viață, datorită în special factorului economic. Aceste condițiuni noi de viață impun și norme noi de conduită. Din ce în ce mai mult activitatea individului este încadrată în complexul activității colective, iar interesul individual cedează pasul interesului colectivității. Fie ori cât de trecătoare, normele ce sunt indispensabile la un moment dat pentru buna funcționare a unei societăți, merită aceiași atențiune ca și acelea ce au a durată mai lungă, sau chiar legate de existența societății.

Legiuitorul a acordat o importanță mai mare sau mai mică acestor norme după însemnătatea ce acestea prezintă pentru prosperitatea societății. De aceia și pedepsele — fie că sunt privative de libertate, fie că sunt de ordin pecuniar — cari au chemarea să sancționeze abaterile dela normele gene-

rale de conduită impuse de legiuitor, se deosebesc după criteriul mai sus expus.

Intre individ și societate există un conflict permanent de interese, individul neacceptând nicio dată de bună voe ca societatea să-i reglementeze sau să-i restrângă facultățile sale; contra individului ce se declară rebel legii judecătorul are datoria să-i aplice sancțiunea din lege, cu caracteristica ei de severitate mai mare sau mai mică. Numai atunci se poate ști dacă o lege a avut un efect salutar asupra societății, după ce magistratul a aplicat-o cu fidelitate. Legea este ca și o doctorie, pe care doctorul (legiuitorul) o prescrie bolnavului (societatea). Pentru ca pacientul să se facă bine, trebuie ca cel chemat să administreze doctoria bolnavului, să urmeze cu strictete prescripțiile medicale. Numai în acest caz se poate ști dacă doctoria a fost bună sau nu, după efectele produse asupra bolnavului. Tot astfel este și cu aplicarea legilor.

Nu arareori se întâmplă că cel ce îngrijește de un bolnav în loc să urmeze rețeta medicală, i se face milă de bolnav, pentru că doctoria este prea amară, și în loc să-i dea numărul de picături prescris, le înjumătățește cu dela sine putere sau le amestecă cu apă. Bolnavul nu se face bine, iar vina cade pe doctor care este acuzat de nepricepere.

Aceasta este soarta legilor noastre. Ne referim bine înțeles, la cele cu caracter sancționator. Administrate în doze mai mici, diluate de mila magistratului, pedepsele ce au rostul lor de a impune legea individului refractar, nu-și ating scopul, și legea cade, nu izbutește să se impună, existența ei reducându-se la un număr de pagini din colecția de legi a Consiliului legislativ.

Astfel, pentru a se lupta contra criminalității mereu crescânde după război, legiuitorul a venit cu o lege care a **reglementat portul și vânzarea armelor**. Cunoscând inerția și rezistența individului de a se conforma legii precum și pentru a intimida pe cei ce ar vrea să-și procure arme pe ascuns, fără să le declare, legiuitorul a sancționat cu amenzi severe pe cei ce ar contraveni la dispozițiile legii. Niciodată însă legea nu s'a aplicat cu rigoarea ei caracteristică de către instanțele judecătorești. Chiar dacă judecătorul de ocol a aplicat minimul de amendă prevăzut de legiuitor, la Tribunal, amenda a fost scoborâtă sub minimul legal, la câteva sute de lei, în virtutea puterii de suverană apreciere a instanței. Ne închinăm în fața acestei puteri, dar nu ne putem opri de a nu constata că, prin aplicarea unor asemenea amenzi nu s'a putut ajunge scopul urmărit de legiuitor. Toată lumea are arme fără autorizația necesară, mai cu seamă cei dela țară. Majoritatea celor trimeși în judecată pentru crime de omor, săvârșite prin arme de foc,

sunt trimiși și pentru călcarea legii pentru reglementarea portului armelor.

Un alt exemplu mai grav, cu repercursiuni asupra creditului agricol, atât de actual în preocupările tuturor, îl formează modul aplicărei **legii cas-selor de împrumut pe gaj**.

Am avut o lege, și banii necesari ei, pentru casele de împrumut pe gaj, destinate agricultorilor și meseriașilor. Acum avem numai legea, căci cassa a rămas fără bani. Statul a pus câteva sute de milioane pentru acest credit mărunț. Pentru ca să aibă siguranța acoperirii creanțelor statului, legiuitorul a prevăzut pedepse grele pentru cei ce ar înstrăina gajul înainte de achitarea creanței.

Fără a avea vre-o statistică, putem totuși afirma pe baza cunoștințelor noastre, culese de pe la diferite instanțe din țară, că nici 5% din cei trimiși în judecată pe baza acestei legi nu au fost condamnați. Minimul pedepsei fiind 2 ani, de închisoare, Tribunalele au refuzat aproape aplicarea legii, care nu admite circumstanțe atenuante. Raționamentul judecătorului a fost următorul: este prea mare pedeapsa de ani închisoare pentru un prejudiciu de câteva mii de lei. Și judecătorul pentru a-și împăca conștiința turburată pentru un moment, a achitat. Consecința? Țăranul a rămas cu convingerea că poate lua bani cu împrumut, pe cari apoi să nu-i mai plătească. Vorbim de lucruri întâmplătoare acum 3—4 ani când cerealele aveau preț, când deci nu se pune în discuție incapacitatea de plată a țăranului. Ceeace n'a plătit la început din rea voință, s'a întâmplat să nu mai poată plăti mai târziu realmente. Astăzi? Creditul rural este complet distrus și cu greu ar mai cuetza cineva, chiar Statul, să mai angajeze finanțele publice într-o direcțiune atât de periculoasă. Și totuși o muncă de Sisif trebuie reîncepută. De astădată cu garanții mai multe de penalizare pentru profitorii de rea credință ai acestui credit.

Dar legea **pentru reprimarea fraudelor în vini-cultură**? Câte din amenziile pronunțate de direcțiunea viticulturii din Ministerul domeniilor au rămas definitive? Toate s'au topit ca zăpada la razele soarelui și din teancurile de dosare n'a mai rămas decât regretul tuturor pentru atâta maculatură stricată fără nici un folos. Cine mai încheie astăzi procese verbale pe baza acestei legi?

Amenziile mari, și, trebuie să recunoaștem formalismul prea riguros, dar necesar, au făcut inaplicabilă această lege.

De un an de zile avem o lege ce dă de lucru Tribunalele noastre, punând magistratura la greu impas. Este vorba de legea **pentru reprimarea plantării hibrizilor la șes**. Această lege prevede deosemeni amenzi mari contra celora ce contravin legii. Un presentiment funest ne face să spunem că și

această lege va avea soarta celorlalte, căci și ea este la fel cu celelalte (!).

În rezumat constatarea noastră este că atunci când legea permite scoborârea sub minimul legal, judecătorul se scoboară la pedepse așa de mici, încât ele își pierd caracterul de corecțiune și îndrumare a individului în direcțiunea voită de legiuitor. Riscul individului fiind prea mic, acesta înfruntă cu ușurință legea. Când însă legiuitorul îngrădește facultatea judecătorului de a doza pedeapsa după voia sa, atunci se găsesc o mie de porțițe de scăpare, **juridice**, și legea nu mai capătă nici măcar o parodie de aplicare. Este pur și simplu refuzată.

De aceia trebuie să recunoaștem că trăim o epocă ce se caracterizează printr-o **criză de reprezentare**. De aceia **se impune o urgentă modificare a Justiției penale**.

RADU EM. MANOLESCU

Procuror Trib. Buzău

CAMERA DE PUNERE SUB ACUZARE A CURȚEI DE APEL DIN BUCUREȘTI

Audiența dela 16 Martie 1932

Președenția d-lui N. JAC CONSTANTINESCU preș
Primul Procuror Trib. Ilfov cu preveniții Max Wurmbrand
și alți funcționari C. F. R.
Deciziunea No. 200

Mandat de arestare. Confirmare. Opoziție la Camera de punere sub acuzare. Termen. Modul de calculare. Art. 289 legea de organizare judecătorească.

Când este vorba de termeni substantiali în materie penală, cum este în caz de confirmare a unui mandat de arestare emis de judecătorul de instrucție, termenul nu se poate prelungi, încât în calculul lui intră și dies a quo și dies ad quem. Prin urmare, în speță, mandatul fiind emis la 5 Martie și confirmat de trib. la 9 Martie, deci peste trei zile, mandatul de arestare urmează a fi considerat ca nul.

Camera deliberând:

Asupra apelurilor de față, făcute de d-l Prim Procuror al Tribunalului Ilfov și de preveniții Max Wurmbrand, Mihail Popescu, Popovici Petre, Popovici Dumitru și Mocopol Teodor, în contra jurnalului, cu No. 6011 din 9 Martie 1932 al suszisiului tribunal secția de Notariat, prin care se confirmă mandatele de arestare cu No. 28, 29 și 26 din 1932, emise de d-l jude instructor al cab. 4 în contra prevenițiilor Ioan Ioanid, Apostol Ionescu și Kubat Heinrich Albert și se confirmă mandatele de arestare cu No. 30, 25, 27, 24 și 25 din 1932, date de judele instructor în contra celorlalți preveniți numiți mai sus;

Având în vedere că atât apelul Parchetului cât și apelurile preveniților sunt regulat făcute, conform art. 198 proc. penală, prin declarațiune la grefa tribunalului al cărui jurnal se atacă, în termenul prevăzut de art. 137 proc. penală, conform dispozițiunilor art. 127 din legea libertății individuale;

Având în vedere actele din dosarul cauzei, motivele invocate de apelanți, cum și raportul d-lui consilier Ioan M. Botez, membru al acestei Camere de acuzare;

Având în vedere că se constată din actele dela dosar că

este deschisă acțiunea publică în contra preveniților Ioan Ioanid, Apostol Ionescu, Kubat Heinrich-Albert, Mihail Popescu, Popovici Petre, Popovici Dumitru și Moscopl Teodor pentru faptele de fals în acte publice și complicitate necesară la delictul de exerocherie, prevăzute și pedepsite de art. 124 combinat cu 50 al. II și comb. cu 354 și 40 cod penal și în contra preveniților Max Wurmbrand pentru faptele de exerocherie și uzură de fals, prevăzute și pedepsite de art. 354 comb. cu 126 și 40 din codul penal; că d-l jude-instructor al cab. 4, sesizat cu instrumentarea afacerii, după luarea interogatoriilor preveniților a emis în contra lor în ziua de 5 Martie 1932, mandatele de arestare cu no. 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 și 30, cari mandate au fost confirmate de Tribunalul Ilfov secția de Notariat, prin jurnalul cu no. 6011 din 9 Martie 1932, atacat atât de Parchet cât și de preveniții. Max Wurmbrand, Mihail Popescu, Popovici Petre, Popovici Dumitru și Moscopl Teodor;

Având în vedere că d-l procuror prin concluziunile sale orale a cerut anularea tuturor mandatelor de arestare azi în discuțiune, prin aceea că ele fiind supuse confirmării Tribunalului în ziua de 9 Martie 1932, această operațiune de control s'a făcut cu violarea art. 289 din legea de organizare judecătorească, pe motivul că acest text prevăzând termenul de trei zile dela luarea interogatorului, confirmarea mandatelor de arestare de către Tribunal nu putea avea loc decât în maximum aceste trei zile, adică până în ziua de 7 Martie inclusiv, acest termen socotindu-se pe durata lui simplă, iar nu pe zile libere, cum greșit a fost calculat atât de judele instructor prin raportul său de confirmare către Tribunal, cât și de Tribunalul însuși, care a pronunțat jurnalul atacat.

Considerând că chestiunea de drept ridicată de d-l procuror primând, Camera are a o examina, înainte de discutarea apelurilor în fond;

Considerând, că după dispozițiunile art. 289 din legea de organizare judecătorească, judecătorul de instrucție care va fi emis un mandat de arestare, e dator ca, în termen de trei zile dela luarea interogatorului, să refere Tribunalului, care în completul său, de cel puțin doi judecători, va decide în camera de consiliu, după ce va ascultă raportul judecătorului de instrucție, pe inculpat și pe Ministerul public, dacă menține sau nu acel mandat. După o lună dela data primului mandat, Tribunalul va decide din nou, motivat, observând aceleași forme, dacă încuvințează sau nu prelungirea detențiunii preventive, și așa înainte din lună în lună, până la darea ordonanței definitive.

Având în vedere că fiind necontestat că mandatele de arestare emise la 5 Martie a. cor. au fost confirmate la 9 Martie, chestiunea supusă Camerei este de a se stabili, dacă termenul de trei zile prevăzut în textul citat, urmează a se calcula pe durata lui simplă sau pe zile libere.

Că în tăcerea legii asupra acestui mod de calculare, chestiunea trebuie soluționată în concordanță cu unele principii aplicabile în domeniul dreptului penal.

Considerând, că doctrina ocupându-se de termene, le-a clasat în două categorii și anume: termeni procedurali și termeni substanțiali, distincțiune foarte importantă din punct de vedere al calculului și modificării lor; termenii procedurali sunt necesari a organiza și sistematiza acțiunea represivă, adică sunt intrinseci procesului penal, iar termenii substanțiali sunt creați de lege pentru garantarea drepturilor și intereselor în general și în afară de proces. Crearea și întrebuițarea lor s'a găsit necesară pentru ca cineva să se aperi contra unor acte și măsuri, care i-ar suprima sau i-ar atinge un drept, un interes sau o prerogativă extrajudiciară. La acest capitol speța noastră oferă exemplul tipic exprimat astfel, „De ex. legea permite în unele cazuri ca indivi-„zii învinuiți pentru fapte penale, să fie în mod provizoriu și preventiv lipsiți de libertate, dar cum o atare măsură atinge un drept extra procedural atât de important, cum

„este libertatea, tot legea a fixat anumite termene pentru „confirmarea și reconfirmarea mandatelor. Acești termeni „sunt menși a servi ca o cheazăsie pentru libertatea indivi-„duală, iar nu pentru a reglementa pur și simplu o materie „procedurală și de aceea sunt termeni substanțiali“. (*Tanoviceanu*, Proc. vol. IV ed. II, p. 470).

Considerând că această distincțiune a dus la interpreta-rea calculului termenului, în sensul că termenul substanțial nu poate să fie niciodată prelungit, pe când termenul procedural s'a prelungit cu — dies a quo" și „dies ad quem" și aceasta din cauză că *toate interpretările în materie penală se fac în interesul celui care trebuie să se apere*, fie prin o cale arătată de procedură, fie contra unui act care i-ar răpi un drept. În adevăr, termenul de atac, adică termenul procedural se lungeste cu — dies a quo" și „dies ad quem", pentruca folosirea lui să fie cât mai eficace, iar termenul substanțial procedural se aplică strict pentruca eventualul control sau abuz să nu păgubească sau să atingă un drept; că aplicând această regulă la confirmarea mandatului de arestare, trebuie să menținem termenul strict din art. 289 din legea de organizare judecătorească, pentrucă acest control al tribunalului se face pentru garantarea libertății individuale a cărei ridicare prin mandatul de arestare este o gravă excepție. Durata ei nu poate fi permisă printr-o prorogare, care în loc să fie în favoarea inculpatului ca în procedură, se întoarce în contra lui.

Considerând că acest fel de interpretare se mai sprijină și pe analogia cu prescripția, pentru care legea spune că curge din momentul comiterii infracțiunii; or, la prescripție, calculul cuprinde ziua comiterii faptului și ziua împlinirii termenului, prin aplicarea aceluiași principiu, că interpretarea se face favorabil inculpatului.

Considerând, că distincțiunea între termenii substanțiali și procedurali a devenit regulă prin aceea, că la confirmare și reconfirmare s'a admis abrevierea când se împlineste într-o sârbătoare, trebuind a fi supus mandatul cu o zi înainte, iar nu cu o zi în urmă ca la termenii procedurali. (art. 229 și 234 pr. civ.). Această regulă confirmă în totul părerea că termenii substanțiali creați în scopul arătat, nu pot fi prelungiți sub nici un motiv, fără ca să dea loc la desființarea mandatului adus la cercetare după împlinirea lor.

Că dar procedând astfel, tribunalul nu mai putea confirma mandatele, ele devenind caduce înainte de termenul fixat.

Considerând că în această materie, însăși Inalta Curte de Casație secția II prin deciziunea cu no. 834 din 1 Iulie 1905, a statornicit că, dacă din cuprinsul art. 97 proc. penală rezultă neîndoios că judecătorul de instrucție trebuie să supună tribunalului spre confirmare mandatul de arestare în termen de cinci zile, — termen azi modificat prin art. 289 legea orga. jud. în trei zile, — sub sancțiunea de a fi nul de drept mandatul, scopul legiuitorului, edictând această dispozițiune, a fost ca să nu lase mai mult de cinci zile, — azi trei zile, — necontrolată de tribunal, depunerea preventivă a unui inculpat.

Considerând că așa fiind, excepțiunea ridicată de d-l procuror general, este întemeiată și Camera urmează a dispune liberarea preveniților, fără a mai fi interes să se cerceteze motivele de fond invocate în susținerea apelurilor.

Pentru aceste motive, în unire și cu concluziunile orale ale d-lui procuror-general, Camera, anulează, ca fiind caduce, mandatele de arestare, etc.

(ss) N. Jac. Constantinescu, Ioan M. Bottez, C. Pissău.
Grefier, (ss) G. I. Horia.

NOTA.—A se vedea în această chestiune și *Jurisprudenta Generală* din 1932, sp. 510 pag. 495 cu nota d-lui Vintilă Dongoroz. (N. R.)

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III

Audiența dela 7 Octombrie 1931

Președinția d-lui AUREL BOGDAN, Președinte

Soc. anonimă Geonafta prin av. Alex. Velescu cu G. I

Postelnicu prin av. G. D. Dumitrescu

Decizia civilă No. 308

Consolidări petrolifere. Contestație la executare. Hotărâre executată. Mențiune în registrul de transcripțiuni petrolifere. Opozabilitate tuturor tertilor. Concesiune. Prolungire. Forme. Petiția adresată președintelui Tribunalului e suficientă chiar dacă contractul cerea notificare. Transcrierea prolongirei în registrul petrolifer o face opozabilă tertilor.

1. Potrivit disp. art. 42 din legea consolidărilor din 1913, hotărârea de consolidare, investită cu formula executorie, se execută prin corpul Portăreilor, iar procesul-verbal de executare se publică, în extract, în Monitorul Oficial și urmează să fie confirmat de Trib. printr'o încheiere, dată în Camera de consiliu, fără citirea părților, dacă în termen de 10 zile libere, dela publicare, nu s'au ivit contestațiuni. Odată ce hotărârea a rămas definitivă, fie prin nefacerea vreunei contestațiuni, fie prin respingerea apelului, în cazul când s'a făcut, Președintele Trib. d'spune să se facă mențiune, în registrul unde este transcris actul de concesiune, despre hotărârea care a consolidat concesiunea precum și despre executarea ei.

2. Legea creind măsura publicității prin Monitorul Oficial și dând astfel posibilitatea tuturor celor interesați de a fi informați la timp de faptul executării consolidării, a dispus prin art. 47 că hotărârea odată executată, consolidează dreptul de concesiune erga omnes, din moment ce s'a făcut mențiune în registrul de transcripțiuni de executarea ei.

3. Potrivit art. 3 din legea consolidărilor din 1913, combinat cu art. 2 din regulamentul ei, termenele de prolongire prevăzute în contractele de concesiune se prelungesc în viitor numai prin simpla declarație făcută de posesorul contractului în petițiunea ce va adresa în acest scop președintelui tribunalului.

Curtea,

Asupra apelului făcut de soc. Anonimă pentru industria petrolului „Geonafta” contra sentinței Trib. Prahova secția I No. 323 din 1931, prin care s'a respins ca nefondată contestația făcută de apelantă contra hotărârei de consolidare No. 436 din 1930, executare efectuată prin procesul-verbal dresat de portăreii Trib. Prahova în ziua de 3 Februarie 1931.

Având în vedere că din desbateri și actele dela dosar se constată că la 22 Noembrie 1912, prin actul autentificat de judecătoria Câmpina la No. 1341 din 1912 și transcris de Trib. Prahova la No. 9 din 1913, Jean Goldfeld obține dela Gh. Ungureanu, concesiunea terenului petrolifer cuprins în act, teren astăzi în litigiu, situat în comuna Telega. Această concesiune prin actul transcris la No. 2210 din 1924. Concesiunea a fost consolidată prin hotărârea no. 39 din 1913, investită cu formula executorie la no. 633 din 1913 și executată cu procesul-verbal din 15 Ianuarie 1914 al portărelui trib. Prahova.

Gh. Postelnicu participant la primul act de concesiune, în calitate de grefier, obține concesiunea aceluiaș teren de la moșenitorii concedentului Gh. Ungureanu, decedat între timp, anume Sia și Ion Mihalache și Gh. Ungureanu prin actul transcris de Trib. Prahova la No. 2025 din 1930, consolidată cu hotărârea No. 436 din 1930, confirmată prin decizia Curții de apel s. IV No. 15 din 1931 și executată prin

procesul verbal din 3 Februarie 1931 al portăreilor Trib. Prahova.

Contra acestei executări, Geonafta face contestație ce fiind respinsă de Tribunal formează obiectul apelului dedus spre judecată acestei Curți.

Având în vedere că Geonafta nefăcând la timp contestație spre a se opune în fond la cererea de consolidare făcută de Gh. Postelnicu socotindu-se vătămată prin executarea hotărârei de consolidare rămasă definitivă a acestuia, pe temeiul art. 48 din legea consolidărilor petrolifere, a cerut tribunalului pe calea contestației să constate că deține drepturile de concesiune asupra aceluiaș teren în virtutea actului transcris special de Trib. Prahova la No. 9 din 1913, consolidat cu hotărârea No. 39 din 1913 dispozitiv 11, definitivă și executată în ziua de 15 Iunie 1914, având și mențiunea prescrisă de art. 47, deci opozabilă erga omnes.

Tribunalul constatând că investirea cu formula executorie, ordinul de executare și confirmarea procesului-verbal de executare au fost făcute de primul președinte, iar nu de Tribunal în completul său și că procesul-verbal nu s'a publicat în Monitorul Oficial, formalități prescrise de art. 42-47 din legea consolidărilor din 1913, aplicabile în speță, deoarece executarea a avut loc în 1914, deci posterior promulgării, așa că aceste formalități făcute fiind de o instanță necompetentă și fără paza formelor legale, sunt nule și de nul efect conform dispoz. art. 735 al. I pr. civ.

Considerând că potrivit disp. art. 42 și urm. legea consolidărilor din 1913, hotărârea de consolidare investită cu formula executorie se execută prin corpul portăreilor, iar procesul-verbal de executare se publică în extract în Monitorul Oficial și urmează să fie confirmat de Tribunal printr'o încheiere dată în Camera de consiliu, fără citirea părților, dacă în termen de 10 zile libere dela publicare nu s'au ivit contestațiuni. Hotărârea rămasă definitivă fie prin nefacerea vreunei contestațiuni, fie prin respingerea apelului în cazul când s'a făcut, Președintele Tribunalului, dispune să se facă mențiune în registrul unde este transcris actul de concesiune, despre hotărârea care a consolidat concesiunea, precum și despre executarea ei. Hotărârea odată executată consolidează față de oricine dreptul de concesiune din momentul ce s'a făcut mențiune în registrul de transcripțiuni despre executarea ei.

Avându-se în vedere că din actele dela dosar se constată că portăreii Tribunalului au dresat procesul-verbal din 15 Ianuarie 1914 (art. 42) și că procesul-verbal s'a publicat în Monitorul Oficial No. 199 din 3 Decembrie 1915. Că în ceea ce privește confirmarea procesului-verbal printr'un jurnal al Tribunalului, deși această confirmare s'a făcut prin ordonanța No. 511 din 1914 a Primului Președinte, dar Tribunalul, prin jurnalul din 13 Februarie 1916 No. 1414, a făcut o nouă confirmare a procesului-verbal acoperind prin aceasta confirmarea inițială. Iar cu certificatul No. 92596 din 15 Septembrie 1930, se constată că pe marginea registrului de transcripțiuni speciale petrolifere s'a făcut mențiunea cerută de disp. art. 46 din legea consolidărilor, potrivit rezoluției prezidențiale din 14 Mai 1928.

Considerând că legea creind măsura publicității prin Monitorul Oficial dându-se astfel posibilitate tuturor celor interesați de a fi informați la timp de faptul executării consolidării, a dispus prin art. 47 că hotărârea odată executată, consolidează față de oricine dreptul de concesiune din momentul ce s'a făcut mențiune în registrul de transcripțiuni de executarea ei, iar Geonafta având toate cerințele legii împlinite, mențiunea făcută în registrul de transcripțiuni este opozabilă erga omnes și deci și lui Gh. Postelnicu a cărui concesiune este mult posterioară acestei mențiuni așa că fără a mai discuta dacă se aplică legea de consolidări din 1903, apelul devine fundat, contestația urmând să fie admisă ca întemeiată.

Având în vedere că în ceea ce privește prelungirea concesiunii, după expirarea termenului de 15 ani, contractul de concesiune prevede că: d-l concesionar are însă dreptul să prelungească acest contract în aceleași condițiuni pe încă 14 ani, fiind obligat în acest caz să notifice aceasta cu trei luni mai înainte de expirarea primului termen de 15 ani. În acest caz contractul se va considera prelungit de drept și fără altă formalitate, deoarece prelungirea este obligatorie pentru proprietar și facultativă pentru concesionar“.

Că, deși această prelungire e condiționată prin contract notificării, concesionarul s'a mulțumit a se conforma dispozițiilor art. 3 din legea modif. din 1913, adresând o simplă petiție președintelui tribunalului; intimatul Gh. Postelnicu pretinde că art. 3 din lege neputând modifica stipulațiunile contractului și întrucât nu s'a făcut notificarea concesiunii, trebuie considerată ca expirată dela data de 22 Noiembrie 1927.

Considerând că dispozițiunile art. 3 din lege prescriind o procedură posterioară contractului, exercitarea dreptului de prelungire, oricare ar fi stipulațiunile contractului trebuie făcute în conformitatea legii care dispune o regulă de procedură obligatorie pentru părți și peste prevederile contractului. Că aceasta rezultă în mod lămurit din disp. art. 2 al regulamentului legii care prevede că termenile de prelungire prevăzute în contractele de concesiune se vor prelungi în viitor, numai prin simpla declarație, făcută de posesorul contractului în petițiunea ce va adresa în acest scop Președintelui Tribunalului.

Având în vedere că apelanta Geonafta a îndeplinit obligația prescrisă de lege adresând petiția de prelungire Președintelui Tribunalului înăuntrul termenului contractului, prelungire transcrisă în registrul special și s'a făcut mențiunea pe marginea unde este transcris actul de concesiune, ceea ce nu este contestat, această prelungire este opozabilă erga omnes și deci și intimatului Gh. Postelnicu a cărui concesiune este posterioară.

Că astfel fiind, apelul de față urmează a fi admis și în consecință se admite contestația cu trei mii lei cheltueli de judecată apreciate de Curte.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte Aurel Bogdan.

Curtea, admite apelul, etc.

(ss) Aurel Bogdan, Ion Bottez, N. Possa.

Grefier, (ss) I. C. Palos

NOTA. — S'ar părea, la prima vedere, că această decizie contrazice celelalte decizii pronunțate anterior de Inalta Curte de Casație, totuși, după cum voi arăta mai jos, situațiunile sunt cu totul diferite, iar interpretarea dată de rândul acesta constituie una din frumoasele pagini înscrise în jurisprudență, creiată în jurul Legii consolidărilor petrolifere, și pune, în adevărata lor valoare, pe semnatarii deciziei ce o adnotez.

În adevăr, soc. „Geonafta”, consolidând drepturile sale de concesiune sub imperiul legii din 1904, s'a găsit la data de 5 Iulie 1913, când s'a promulgat actuala lege a consolidărilor petrolifere, cu hotărârea sa Nr. 39 din 1913 în curs de investire (23 Decembrie 1913).

Executarea care a avut loc la 15 Ianuarie 1914 a fost confirmată prima oară prin ordonanța președintială din 21 Ianuarie 1914, apoi procesul-verbal de noua executare, publicat în Monitorul Oficial din 3 Decembrie 1915, a fost confirmat prin jurnalul Tribunalului Nr. 1414 din 1916.

Gh. Postelnicu, obținând hotărârea de consolidare Nr. 436 din 1930, a întâmpinat la executarea ei con-

testația îndreptată la Trib. Prahova de către soc. „Geonafta”, care i-a opus efectele erga omnes ale hotărârii sale Nr. 39 din 1913, ceea ce a provocat obiectiunea celui dintâi că această din urmă hotărâre este de nul efect, deoarece investirea, executarea ei ca și încheierea ultimului act, sunt viciate.

Curtea de fond constată, în deciziunea sa, că întrucât soc. „Geonafta” a prezentat în instanța de contestație o hotărâre de consolidare îndeplinind cerințele legii, este opozabilă celui de al doilea concesionar, și găsind inutilă discuțiunea asupra aplicării legii de consolidare din 1904, a respins apelul.

Este necontestat că, după prima lege de consolidare dela 1904, executarea unor asemenea hotărâri se făcea, ca și astăzi, prin portărei, fără comunicarea titlului și a somației, după care urma încheierea ultimului act în conformitate cu art. 403 pr. civ., formalitate ce se îndeplinea atunci prin ordonanța semnată numai de președintele tribunalului.

Legea dela 5 Iulie 1913 a modificat vechiul art. 8, în sensul că, a introdus *publicarea în Monitorul Oficial* a procesului verbal de executare și *confirmarea sa de tribunal* (art. 43).

Mentținând regula că *hotărârea executată consolidatează față de oricine dreptul de concesiune* (art. 7, al. 3), s'au mai adăugat în art. 47 cuvintele: *din momentul ce s'a făcut mențiune în registrul de transcripțiuni de executarea ei*.

Noua lege a mai introdus și dispozițiunea referitoare la *contestatiunile la executare*, dându-le în competența tribunalului, ca primă instanță, și cu apel la Curte (art. 44, 45).

În sfârșit, în art. 46 s'a prescriș obligatiunea concesionarului ca, după ce hotărârea a rămas definitivă, prin nefacerea contestațiilor în termen legal sau prin respingerea lor, să ceară președintelui tribunalului a se face mențiune în registrul special de petrol.

Prin urmare, opozabilitatea absolută conferită unei hotărâri de consolidare desăvârșită în condițiunile de mai sus, scutește pe beneficiarul ei să se mai prezinte, fie înaintea *comisiunii de consolidare*, ca instanță primă de judecarea unei alte cereri referitoare la acelaș teren, fie înaintea *tribunalului*, ca instanță de executare, deoarece legea, prin art. 59, îi pune la dispoziție dreptul de expulzare față de cel de al doilea concesionar, care ar nesocoti drepturile câștigate ale celui dintâi.

Dacă, în cazul de față, soc. „Geonafta” n'a voit să uzeze de această îngăduință legală și a înțeles că, cu un moment mai înainte, să atragă atențiunea concesionarului Postelnicu, de existența drepturilor sale definitiv soluționate, acesta din urmă nu poate să pretindă că societatea a luat o cale greșită adresându-se tribunalului cu cererea de contestație.

Din acest punct de vedere, deciziunea Inaltei Curți de Casație s. II, Nr. 436 din 9 Octombrie 1923, invocată în apărarea tezei sale de cel de al doilea concesionar, nu rezolvă cazul de față, deoarece în acel proces a fost vorba de o cerere de *contestatie de fond*, care, s'a introdus direct la tribunal, în loc de a se introduce la comisiunea de consolidare, și în acest caz, Inalta Curte bine a decis, că s'a violat disp. art. 22 din lege, care spune lămurit: *toate contestațiile făcute de către concesionari* se depun în termen de 3 zile libere înainte de primul termen fixat pentru judecarea consolidării, cu excepțiunea aceloră făcute de proprietari, cari se pot adresa până în ziua de judecată.

Or, este necontestat că soc. „Geonafta” este în drept a se pretinde vătămată prin executarea hotărârii de consolidare obținută de Gh. Postelnicu, care, examinând registrul de transcripțiuni al tribunalului, putea să vadă că drepturile de concesiune ale celei dintâi, s’au desăvârșit încă din anul 1916, mai cu deosebire că s’a dovedit că el, în calitate de grefier al judecătoriei ocolului Câmpina, a contrasemnat actul de concesiune încheiat la 22 Noiembrie 1912 de către autorul soc. „Geonafta”, pentru ca în anul 1930, să ia în concesiune dela succesorii aceluiaș concedent — Gh. Ungureanu — acelaș teren.

Iată că și din acest de al doilea punct de vedere, Curtea de apel s. III a pronunțat deciziunea sa în spiritul luminat și clar al Înaltei Curți de Casație.

* * *

În ceea ce privește procedura urmată în executarea hotărârii de consolidare Nr. 39 din 1913, dispozițiunea art. 77 din noua lege, după care, *consolidările introduse înainte de punerea sa în aplicare se vor judeca după dispozițiunile vechii legi*, a dat naștere la diferite interpretări:

Înalta Curte de Casație s. II, a hotărât, prin deciziunea Nr. 108 din 18 Mai 1921, că orice lege de procedură are prin natura sa putere retroactivă, în sensul că, ea se aplică tuturor actelor făcute după intrarea ei în vigoare, chiar dacă ele derivă din fapte juridice anterioare.

Că prin urmare, o hotărâre de consolidare definitivă, și care nu a fost executată sub legea veche, urmează să fie executată după normele noiei legi, deoarece art. 77 se referă numai la judecarea cererilor de consolidare.

În acea speță, situațiunea era cu totul alta:

Contestația la executarea hotărârii de consolidare a părții căreia i s’a admis recursul, a fost făcută înaintea celor 10 zile cerute de art. 43, nu ca în cazul judecat de Curtea de Apel, că soc. „Geonafta” avea deja mențiunea făcută la data când adversarul ei publicase în Monitorul Oficial procesul verbal de executarea hotărârii sale de consolidare.

De aceea, cu drept cuvânt Curtea de fond a decis că din moment ce s’a făcut acea mențiune, care este un act de publicitate, la văzul și cunoștința tuturor, condițiunile procedurale s’au îndeplinit în spiritul legii de consolidare, astfel încât este de prisos să se mai discute care din cele 2 legi urmează să se aplice.

În adevăr, să presupunem că executarea hotărârii de consolidare a soc. „Geonafta”, dela 23 Decembrie 1913 până la 3 Decembrie 1915, a fost viciată, pentru motivele că investirea și executarea ei, ca și încheierea ultimului act, au fost semnate de un magistrat incompetent, după cum se apără intimatul Gh. Postelnicu, și că deci, potrivit disp. art. 378 din pr. civilă, asemenea acte sunt nule de drept.

Este însă necontestat că, publicarea în Monitorul Oficial a procesului verbal de noua executare a hotărârii de consolidare Nr. 39 din 1913, ca și ultimul act de executare și mențiunea în registrul de petrol, s’au făcut în condițiunile noiei legi.

Or, scopul noiei legi a fost atins: *publicațiunea* inserată în o foaie oficială, pe care fiecare cetățean este obligat să o citească, ca și *mențiunea* în registrul tribunalului, pe care oricare interesat îl poate oricând cerceta, au fost suficiente ca să deștepte atențiunea oricui, în cazul de față a proprietarului concedent Gh. Ungureanu, și a altor concesionari,

ceea ce nu s’a dovedit că aceștia s’au arătat nemulțumiți.

În al doilea rând, este tot atât de necontestat că, Gh. Postelnicu nici n’a existat ca concesionar în anul 1918, când soc. „Geonafta” și-a desăvârșit drepturile de concesiune dobândite cu un act valabil.

Se poate admite oare că el a încheiat actul de concesiune în anul 1930 pentru că a cunoscut viciile consolidării anterioare?

O asemenea discuțiune nici nu s’a făcut cu ocazia judecării primei contestații a soc. „Geonafta” la consolidarea sa, contestație respinsă ca tardivă.

Dar chiar dacă s’ar fi făcut, rezultatul era acelaș: *confirmarea executării procesului verbal publicat în Monitorul Oficial din 3 Decembrie 1915 a acoperit orice vicii anterioare* pentru că a fost în măsură să deștepte pe toți, iar actele judecătorești de ordin pur intern: ordonanța de investire și de executare semnate de un singur magistrat, cum se proceda sub imperiul legii din 1904, nu au putut prejudicia pe nimeni.

* * *

Ultima chestiune desbătută înaintea Curții de apel a fost aceea a formei procedurale sub care s’a prelungit termenul de concesiune:

În actul soc. „Geonafta” se prevede obligațiunea *de a notifica proprietarului* concedent prelungirea pe al doilea termen de 14 ani cu 3 luni înainte de expirarea primului termen de 15 ani, fără altă formalitate.

Sub imperiul vechii legi din 1904, nu era nici o dificultate în a soluționa această chestiune, deoarece se execută convențiunea părților.

Noua lege isvorâtă din necesitatea dezvoltării și mai mult a exploatării petrolului, care până în 1913 ajunsese să atragă capitalurile străine importante, a simplificat și chestiunea prelungirii termenului de concesiune, decretând prin art. 3, că o asemenea formalitate va avea loc prin o simplă petiție adresată președintelui tribunalului, înăuntrul primului termen al concesiunii, ce se va transcrie în registrul special și se va face mențiune pe marginea unde este transcris actul de concesiune, a căruia transcriere originală se menține intactă.

Curtea de fond cu drept cuvânt spune că o asemenea dispozițiune procedurală nu creiază nici un drept nou pentru vreuna din părțile contractante, și nici nu desființează sau reduce pe acela stipulat în un act anterior noiei legi, ci a înțeles numai să reguleze, pentru ușurința părților, exercitiul dreptului conferit de proprietarul concedent, transformându-l din convențional în solemn.

Or, dacă în cazul art. 77 din noua lege de consolidare, s’a impus concesionarului a se obliga la alte formalități decât acelea sub imperiul cărora a dobândit dreptul său de concesiune — aceasta prin efectul retroactiv al legii procedurale — teză susținută în prima parte a apărării sale de intimatul Gh. Postelnicu, aceeaș rațiune și acelaș fundament juridic este și pentru cazul prevăzut de art. 3, căruia de data aceasta trebuie să se supună și proprietarul concedent.

Dealtminteri, noua regulamentare a legiuitorului în această privință, a făcut să înceteze discuțiunea asupra chestiunii de a se ști dacă prelungirea termenului de concesiune formează un nou contract.

Din textul art. 3 rezultă în mod evident că nu poate fi vorba de un nou contract, ci de unul și acelaș,

pentru care proprietarul concedent și-a exprimat consimțământul pentru toată durata în momentul chiar când l'a semnat, legea din 1913 a găsit fără sens și utilitate practică notificarea prelungirii prin portărei, din moment ce acest act unilateral al concesiionarului, fără concursul proprietarului, se poate foarte bine face în mod solemn prin o simplă declarație transcrisă în registrul tribunalului.

În acest sens s'a pronunțat Curtea de Apel s. I și s. IV prin numeroase decizii; reamintesc numai pe acelea cu Nr. 66 din 1912 și Nr. 89 din 1919 și Înalta Curte de Casație s. II prin deciziunea Nr. 22 din 1930.

IOAN VERZEA
Avocat

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. II-a

Audiența dela 6 Aprilie 1932

Președinția D-lui I. STĂNESCU-BUZĂU Consilier

G. E. Constantinescu cu Casa Generală de Pensii

Decizia No. 118

Contencios administrativ. Funcționari fiscali. Agenți fiscali de urmărire plătiți din remiza percepto-
rilor cari au funcționat în comunele rurale. Dacă pot beneficia de dreptul de a face vărsăminte la sumele ce a primit lunar, pentru a putea avea dreptul să ceară înscrierea la pensii? Ar. 77 din legea generală de pensii.

Funcționarii fiscali, plătiți cu remiză din încasările efectuate și cari au funcționat în comunele rurale, au dreptul pe baza art. 77 lit. b, din legea generală de pensii să verse ulterior reținerile pentru Casa pensiunilor, întrucât aceștia primeau dela Stat, județ sau comună, sume determinate de lege, iar nu și agenții lor, cari nu primeau nimic dela Stat, ei fiind remunerați de percepatori din remizele lor.

Curtea,

Asupra acțiunii în conaencios administrativ intentată de Gh. E. Constantinescu, prin petiția înreg. la No. 12.815 din 1931, prin care cere a se anula ca ilegal refuzul Casei Generale de pensii de primirea vărsământului reținerilor pe timpul de 14 ani, 5 luni și 7 zile și anume: 13 ani, 5 luni și 2 zile, cât a funcționat ca agent fiscal de urmărire în comunele Dudești-Cioplea și Cătrunești-Măicănească din jud. Ilfov, retribuit cu câte 70 lei lunar din remiza percepto-
rului respectiv și 1 an, 2 luni și 5 zile cât a funcționat ca notar în comuna Denisler, jud. Durostor, retribuit cu un salariu de lei 100 lunar, fără a i se fi făcut rețineri pentru casa pensiilor.

Având în vedere susținerile părților și actele din dosar:

Având în vedere că reprezentantul Casei generale a pensiilor obiectează că, în conformitate cu art. 77 din legea de pensii, asemenea rețineri nu se primesc decât numai dela funcționarii urbani, pe când reclamantul a funcționat ca agent de percepție într-o comună rurală și a fost plătit din remizele percepto-
rului, cari varia-

Considerând că dacă citatul text de lege acordă în adevăr funcționarilor statului, județelor sau comunelor urbane, cărora nu li s'a făcut rețineri pentru pensii, dreptul de a vărsa ulterior aceste rețineri, — acest drept însă nu este recunoscut decât acelor cari au fost plătiți cu diurne sau salarii lunare și au funcționat la Stat, județ sau comune urbane;

Că, în ce privește pe funcționarii fiscali, plătiți cu remiză din încasările efectuate și cari au funcționat în comunele rurale, aceeași lege prin art. 77 lit. b, a acordat dreptul de a

vărsa reținerile percepto-
rilor fiscali, întrucât aceștia primiau dela Stat remize determinate de lege, iar nu și agenților de percepție, cari nu primeau nimic dela Stat, ei fiind remunerați de percepatori din remizele lor.

Că astfel fiind și întrucât în speță se constată că reclamantul a servit ca agent de percepție în comuna rurală și plătit din remiza percepto-
rului și în acest caz, el nu intră în prevederile art. 77 mai sus citat, astfel că acțiunea sa este nefundată și Curtea urmează a o respinge ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea respinge. etc.

(ss) I. Stănescu-Buzău, N. Racoviceanu, Ch. Alimănescu
Grefier, (ss) Loga.

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA II-a COMERCIALĂ

Audiența dela 11 Februarie 1932

Președinția D-lui IOAN COSTIN, judecător de ș. dinț

Banca Românească cu Maria și M. Popescu și alții

Sentința comercială No. 782

Societate anonimă. Acțiune cambială semnată de un avocat. Lipsa procurii date conform art. 96. Anulare.

O acțiune cambială semnată de o persoană care nu avea împuternicirea socială dată conf. art. 96 cod. com. este nulă.

S'au ascultat d-nul avocat Ion S. Codreanu în desvoltarea incidentului pentru anularea adunării și d-l avocat Morțun în combateri.

Tribunalul.

Având în vedere acțiunea înreg. la No. 43.638 din 27 Noembrie 1931, prin care „Banca Românească” S. A., cu sediul în București, str. Smârdan Nr. 5, în calitate de mandatară pentru încasare a societății anonime „Forestiera Baia”, cu sediul în Iași, chiamă în judecată cambială pe Maria M. Popescu, autorizată de soțul ei, M. Popescu și personal, domiciliată în Gara Verești județul Botoșani în calitate de acceptanți, pe Ion S. Codreanu avocat, domiciliat în București, str. Artei Nr. 5, în calitate de girant, pentru a fi obligați în mod solidar la p'ata sumei de 100.000 lei, ce datorează pe baza unei cambii autentificate de Trib. Ilfov secția de Notariat la Nr. 12.451 din 1931, scăzută la 12 Noemvrie 1931, și protestată pentru neplată;

Având în vedere actele dela dosar și susținerile părților.

Considerând, că înainte de orice desbateri în fond, părătul Ion S. Codreanu, a cerut anularea acțiunii introduse de bancă, deoarece acțiunea este semnată, de un avocat procurator și nu de persoanele, ce în mod obligator, potrivit statutelor, pot semna valabil pentru bancă, arătând că, chiar dacă avocatul procurator, ar prezenta o procură, dată de două persoane ce ar fi fost împuternicite de consiliul băncii, de a semna firma socială și a o angaja, acele persoane nu puteau transmite acel drept altei persoane, fără ca consiliul de administrație să fi acceptat prin încheiere acea persoană, care încheiere pentru a fi valabilă și a'și produce efectul, să fi fost publicată în Monitorul Oficial, transcrisă și afișată.

Că față de aceste susțineri, tribunalul urmează a examina dacă incidentul ridicat este fondat ori nu.

Având în vedere, că acțiunea introdusă de Banca Românească, arătată mai sus, în adevăr a fost semnată prin avocat procurator, D-l Gh. Morțun, care a atașat la acțiune, copie de pe extrasul din statutele băncii, de pe procesul verbal al consiliului de administrație și copie de pe procură.

Considerând că, potrivit art. 89 și 90 C. com., actul constitutiv sau statutele societății, trebuiesc să arate printre altele și care sunt persoanele care au semnătura socială.

Considerând că, potrivit acestor dispozițiuni, în statutele Băncii Românești, s'a prevăzut în art. 31, că consiliul de administrație are dreptul de a hotărî persoanele ce pot semna valabil pentru bancă și că orice act va purta două semnături.

Că de asemenea, potrivit dispozițiunii din art. 28 din statut, se prevede că directorul general sau înlocuitorul său, reprezintă banca în justiție, față de diferite autorități și față de terțe persoane.

Considerând că, din extrasul procesului verbal al consiliului de administrație, ținut în ședința din 25 Iunie 1927, rezultă, că consiliul a menținut dreptul de a semna valabil pentru bancă, câte două semnături împreună, între alții, directorul contenciosului Al. C. Orescu cu procuristul D. Popescu Baldovin, adică persoanele ce mai târziu au dat procură d-lui avocat Gh. Morțun.

Că deci, din dispozițiile arătate în statutul Băncii Românești, rezultă că o acțiune, pentru a putea fi valabilă, nu putea fi făcută și semnată decât de două persoane, dintre acelea cărora li se acordase semnătura socială, urmând să poarte două semnături.

Având în vedere că d-l avocat Gh. Morțun, care a semnat acțiunea de chemare în judecată, a atașat, o procură, certificată conform art. 36 din legea avocaților, prin care Al. Orescu și D. P. Baldovin din partea băncii, îl împuternicesc fie singur, fie cu alți avocați, să reprezinte banca înaintea instanțelor judecătorești din țară, împuternicindu-l între altele, în virtutea procurei, a semna orice acțiune, opoziție, apel, etc.

Considerând că, ori s'ar ține în seamă procura dată d-lui avocat Gh. Morțun, de către Al. C. Orescu și D. Popescu Baldovin, ori procura ce a depus mai târziu, după închiderea debaterilor, dată de N. P. Ștefănescu, director general și I. Soreescu director, persoanele ce dăduseră procurile, și care ar fi avut dreptul la semnătura socială, de nicăeri nu rezultă, că putea transmite acest drept de a semna și către alte persoane, printr'o simplă procură fără formalitatea votului consiliului și publicarea în Monitorul Oficial conform art. 96 C. Com.; prin urmare procura dată este valabilă numai în sensul că dă dreptul avocatului procurator să reprezinte banca în fața justiției, potrivit art. 28 din statute, adică să pue concluziuni în instanță, puterile sale fiind limitate la dreptul de reprezentanță judiciară, în înțelesul strict, neputând semna acțiunile pentru bancă, după cum s'a arătat mai sus, așa că incidentul urmează a fi admis și acțiunea anulată fiind făcută de o persoană fără calitate. În acest sens decizia Nr. 675 din 30 Noembrie 1931 a Înaltei Curții de Casație și Justiție secția II-a, dosar Nr. 8.454 din 1931.

Pentru aceste motive, admite incidentul ridicat de pârâul Ion S. Codreanu avocat, domiciliat în București, str. Artei Nr. 5 și în consecință, anulează acțiunea intentată, etc.

I. Costin, N. Beldie.

TRIBUNALUL ILFOV S. II-a Com.

Audiența din 18 Martie 1932

Președinția D-l M. MANOLESCU, Judecător
Jurnal No. 7.407

Societate anonimă. Reprezentare în justiție. Apel semnat de un avocat împuternicit de un alt avocat, care avea semnătura socială. Valabilitate. Art. 28 legea avocaților, art. 96 cod. com.

Faptul de a semna un apel nu constituie un act de dispoziție care să oblige societatea, ci este un simplu mandat de asistență, care poate să fie dat unui avocat, conf. art. 28 legea avocaților, fără a mai fi nevoie să fie satisfăcute formalitățile cerute de art. 96 cod. com.

Tribunalul,

Având în vedere că din Monitorul Oficial Nr. 107 din 17 Maiu 1928, depus la dosar, se constată, că d-l avocat Aureliu Weiss avea dreptul a reprezenta singur societatea anonimă Oreon apelanta de azi înaintea justiției și înaintea tuturor autorităților, semnând singur valabil procurile judiciare;

Că din dosar se constată că d-sa a dat procură d-lui avocat Falutz de a reprezenta societatea în justiție, a introduce acțiuni, a semna apeluri, recursuri etc. că d-l avocat Falutz a semnat apelul de față;

Considerând că formalitățile prevăzute de art. 96 Cod comercial sunt impuse printre altele atunci când se schimbă persoanele cari au semnătura socială, adică acele persoane cari prin semnătura lor obligă societatea.

Că însă faptul de a reprezenta o societate în justiție sau de a semna un apel nu constituie un act de dispoziție care să oblige societatea ci este asemănătoare unui simplu mandat de asistență într'o obligațiune a societății valabil încheiată prin reprezentanții săi legali, care mandat poate fi dat unui avocat conform art. din legea avocaților fără îndeplinirea oricărei alte formalități;

Că astfel fiind apelul de față, semnat de d-l avocat Falutz pe baza procurei date de d-l avocat Aureliu Weiss, împuternicitul societății apelante, a fost semnat de o persoană care avea calitatea de a o face și deci incidentul ridicat de intimat este neîntemeiat și ca atare se respinge.

Pentru aceste motive, respinge indicentul ridicat de intimatul creditor și dă cuvântul părților în fond.

(ss) Manolescu, Beldie.

NOTA. — A se vedea Cas. II, deciz. 675 din 30 Noembrie 1931 publicată în „Curierul Judiciar” no. 7 din 31 Ianuarie 1932 pg. 74 și urm. însoțită de nota d-lui avocat E. Cristoforeanu.

N. R.

INFORMAȚIUNI

— În ziua de 6 cor. s'a stins din viață *Oscar Stati*, unul din cei mai reputați avocați ai Baroului Neamțu. Înhumarea a avut loc Marți 7 cor. la cimitirul Șerban-Vodă (Bellu) din Capitală.

Retragerea sa din Barou, care a avut loc în luna Octombrie 1931, a fost sărbătorită prin cuvinte de omagiu, ce i-au fost adresate de d-l *Leon Pspelinschi*, în numele Baroului și de d-l *Emilian Dumitrescu*, Primul Președinte al Trib. Neamțu, în numele Magistraturei, cuvântări cari se găsesc publicate în *Curierul Judiciar* No. 36 din 8 Noembrie 1931.

Transmitem îndureratei sale familii sincerele noastre condoleanțe.

A apărut: **LEGEA ELECTORALĂ**, cu ultimele modificări și semnele de pus pe listele candidaților. De vânzare la „Curierul Judiciar”. Prețul 30 lei.

— A apărut la *Curierul Judiciar*: **PROBLEMA INSTITUȚIUNEI TUTELARE ÎN TRANSILVANIA**. În ce sens trebuie modificată legea XX din anul 1877. Studiu critic asupra proiectului legii pentru modificarea art. 293 din legea tutelară în vigoare în Transilvania, de Dr. CAROL NESSELRODE, judecător-consilier Trib. Bihor. Prețul 50 lei.